

طراحی الگوی مفهومی هوش اجتماعی (مطالعه فراترکیب)

محسن نیازی^۱ ❖ علی فرهادیان^{۲*} ❖ زهرا نیکخواه^۳ ❖ فاطمه خوش بیانی^۴

صفحه: ۹۹-۷۶

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی مطالعات انجام شده طراحی الگوی مفهومی هوش اجتماعی با استفاده از رویکرد استقرایی فراترکیب روش کیفی است این روش شامل گام های هفت گانه ای است که به ارزیابی و تحلیل نظام مند نتایج و یافته های مطالعات پیشین می پردازد. بر همین اساس نتایج پژوهش های گذشته از منابع داخلی طی سالهای ۱۴۰۱-۱۳۹۲ جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است از بین ۵۰ مقاله استخراج شده ۲۴ مقاله برای تجزیه و تحلیل نهایی انتخاب شده است. از نظریه ها و پژوهش های مختلف در این حوزه می توان به نظریه های گلنن، گاردنر و ثورندایک و ... اشاره کرد همچنین این پژوهش روایی و اعتبار کاپای آن ۰/۹۷. و رو به بالا است نتایج پژوهش با توجه به بررسی مقالات مستخرج شده به ۳ کد منجر شد و سپس با بررسی یافته های اولیه و با بررسی زمینه های فرعی موجود سه زمینه ابعاد اصلی پدید آمد نظیر: پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مهارت اجتماعی

کلیدواژه ها: هوش، هوش اجتماعی، فراترکیب، تمامطالعه، مولفه، ابعاد

■ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۸/۲۵

■ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۴/۲۳

^۱.استاد گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

^۲.استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.(نویسنده مسئول) farhadian@kashanu.ac.ir

^۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

^۴.دانشجوی کارشناسی ارشد، پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

مقدمه

هوش^۱ از جمله مهمترین متغیرهای اختلاف بین افراد است اساتید حوزه ی علوم تربیتی ، هوش افراد را میزان تعامل فرد با محیط پیرامون خود عنوان نموده اند موضوع هوش بسیار جذاب است و به طور پیوسته تکامل می یابد زمینه های متفاوتی از هوش هست که میتواند مورد آزمایش قرار گیرد در واقع هوش میتواند به عنوان یک مجموعه مکانیسم محاسباتی نیمه خودکار تعریف شود بنابراین هوش های متفاوت از یکدیگر مجزا نیستند بلکه بر یکدیگر تأثیرمیگذارند در واقع تفاوت های فردی افراد موجب میگردد که آنان در ارتباطات و موقعیت های اجتماعی به طور یکسان عمل نکنند که این امر در ادبیات روان شناسی به مفهوم هوش اجتماعی اشاره دارد (Nasiri, Velik Bani Gilani and Eskandari, 2014: 176).

مفهوم هوش اجتماعی^۲ به عنوان عنصر مهم در مباحث علوم اجتماعی و علوم انسانی و به ویژه در بررسیهای مربوط به تعاملات ارتباطی مورد توجه و در سی سال اخیر به مهم ترین موضوع بحث بدل شده است در خصوص مفاهیم هوش اجتماعی چنین بیان شده است که هوش اجتماعی اصطلاحی است که به توانایی درک دیگران ، عمل و رفتار هوشمندانه و زیرکانه در روابط با دیگران و به کارگیری آن در تعاملات اجتماعی سازگارانه اشاره می نماید (Kilstrom and Cantor 2000; Quoted by Safari Nia Selgi and Tavakoli, 2010: 59).

حکیمی نیا و همکاران (۱۳۹۶) معتقد هستند که هوش اجتماعی به توانایی های فردی اطلاق میشود که ایجاد روابط اجتماعی مناسب را میسر میکند (Hakimini Nia, Pourafkari and Ghafari, 2017: 195). در واقع هوش اجتماعی در ابتدا فقط به عنوان یک مفهوم منفرد معرفی شد اما بعدها دیگران آن را به عنوان دو نوع هوش فردی تعریف کردند که به دو جنبه هوش درون فردی و هوش بین فردی پرداخته که شامل دانش و آگاهی در مورد خود و دیگران میباشد (Safari Niya Selgi and Tavakoli, 2013: 60).

گاردنر و همکاران (۱۳۸۶) معتقدند هر کس چهار خصوصیت زیر را داشته باشد صاحب هوش بین فردی است: سازماندهی گروه ، مذاکره برای حل مسائل ، روابط شخصی، تجزیه و تحلیل اجتماعی (Gardner et al., 2007: 129).

ثورندایک^۳ (۱۹۲۰) هوش اجتماعی را توانایی ذهنی میداند که از هوش انتزاعی و هوش فنی متمایز است وی نیز هوش اجتماعی را به عنوان توانایی رفتار عاقلانه در روابط انسانی تعریف میکند فورد و تیزاک

1. intelligence
2. Social intelligence
3. Thorndike

۱ (۱۹۸۳) نیز هوش اجتماعی را برحسب پیامدهای رفتاری چنین تعریف میکنند توانایی فرد برای به انجام رساندن اهداف مربوط در شرایط اجتماعی در واقع افراد برخوردار از قابلیت هوش اجتماعی می توانند در بین دوستان و اطرافیان به برقراری تعامل پویا و توام با رضایت مندی دست یابند (Alizadeh Aghdam, Abbaszadeh and Hayati, 2015: 349).

در واقع تلاشهای صورت گرفته در این حوزه را باید مرهون بنیان گذار هوش اجتماعی یعنی ثرندایک، در سالهای ۱۹۲۰ و بعد از آن، به حساب آورد که دریچه ای را به سوی انجام پژوهشهای گسترده در ذیل این مفهوم و نقش آن در فرایندهای شناختی - اجتماعی گشود، به عبارت دیگر به صورت کلی می توان گفت هوش اجتماعی مجموعه ای از مهارت ها و استعداد های فردی است که به توانایی درک و فهم چگونگی بروز یا کنترل هیجانات و احساسات دلالت دارد، فردی که از هوش اجتماعی بالا برخوردار است در زمینه های شناسایی درک و کنترل احساسات نیز از استعداد و مهارت لازم بهره مند میباشد (Alizadeh Aghdam, Abbaszadeh and Hayati, 2015: 349).

هوش اجتماعی دارای ساختار ۳ بعدی نظیر پردازش اطلاعات اجتماعی^۲، آگاهی اجتماعی^۳ مهارت اجتماعی^۴ است در واقع باهوش بودن در تجزیه و تحلیل رفتارهای اجتماعی، دیگران نقش مرکزی و دو جانبه دارند چرا که شامل توانایی شناسایی انگیزه ها و تله شناختی مربوط به افراد دیگر میباشد به علاوه افراد با هوش اجتماعی بالا قادر به تولید رفتار کافی برای به دست آوردن و رسیدن به اهداف اجتماعی خواستی خود هستند. هوش اجتماعی به ویژه در حل بحرانها سودمند است (Goleman, 2008: 39).

برای تقویت هوش اجتماعی میتوان روشهای زیر را بکار برد: ۱- هماهنگی حرکات بدنی با گفتار، ۲- افزایش معاشرت و ارتباط خود با دیگران، ۳- آموزش اولیه در خانواده، ۴- ارتباط و تبادل افکار و اطلاعات، ۵- نهادینه کردن آموزش هوش اجتماعی در مدرسه و جامعه، ۶- تقویت هنر شنونده بودن، ۷- برخورد با هر فرد به آن صورتی که هست و استحقاق دارد، ۸- ارزش قائل شدن برای سخنان افراد مقابل، ۹- استفاده از کلمات زیبا سنجیده و به موقع (Mehrabian et al., 2008: 129). و همچنین عوامل مختلف تشکیل شده در هوش اجتماعی شامل این موارد است:

۱. خواندن ذهن افراد و شناخت افراد با استفاده از علائم بدنی و ارتباط کلامی و غیر کلامی، ۲. مهارت شنیداری فعال، ۳. اجتماعی بودن، ۴. تأثیر گذاشتن بر دیگران، ۵. فعال بودن در زمینه های اجتماعی، ۶.

1. Ford & Tisack
2. Social information processing
3. Social awareness
4. Social Skill

مشورت و حل مسائل به صورت اجتماعی ، ۷. ترغیب ، ۸. درک چگونگی رفتار در زمینه های مختلف اجتماعی . در مجموع هوش اجتماعی به عنوان توانایی به انجام رساندن وظایف و کارهای بین فردی و خردمندانه رفتار کردن در رابطه ها مطرح میشود. هوش اجتماعی به عنوان قابلیت شناخته میشود که به فرد اجازه میدهد که رفتار مناسب را جهت دست یابی به یک هدف مشخص داشته باشد این طور به نظر میرسد که هوش اجتماعی به معنی باهوش بودن در رابطه ها است نه درباره آنها (Crowne,2009: 105).

مطالعات و تحقیقات متعدد در زمینه هوش اجتماعی بیانگر این است که این پژوهشها همواره با مشکلاتی همراه بوده اند یکی از مشکلات اصلی در مطالعه ی هوش اجتماعی این واقعیت است که پژوهشگران این سازه را در طول سالها به شیوه های متفاوتی تعریف کرده اند برخی از این تعاریف بر مؤلفه های شناختی یا به عبارت دیگر بر توانایی درک و فهم افراد دیگر تأکید میکنند برخی دیگر از پژوهشگران بر مولفه های رفتاری نظیر توانایی تعامل موفق با افراد دیگر اشاره دارند برخی نیز بر بنیادهای روانسنجی تأکید میکنند و هوش اجتماعی را در راستای توانایی عمل کردن خوب در آزمونهایی که مهارتهای اجتماعی را اندازه گیری می کند قرار میدهند (Mehrabian et al., 2008: 129).

بر اساس مطالب ذکر شده اهمیت و ضرورت هوش اجتماعی از این خاطر است که بطور کلی هوش اجتماعی به ما در درک بهتر و پیش بینی جنبه های مختلف زندگی و سازگاری با آنها کمک میکند و تقویت آن احتمال موفقیت ما را در جامعه افزایش می دهد در واقع افراد با هوش اجتماعی بالا، در اجتماع و در برقراری ارتباط با دیگران معمولا موفق تر هستند. چرا که گفته می شود این افراد درک و شعور اجتماعی بیشتری نسبت به سایرین دارند. افرادی که هوش اجتماعی بالایی دارند، بسیار تاثیر گذار، مدیر، مورد اعتماد، پر انرژی و انرژی بخش، همدل و مهربان، محبوب و برونگرا هستند.

آگاهی مسئولین آموزشی و تربیتی جامعه از هوش اجتماعی و تاثیرات آن در کاهش خطرات احتمالی مانند اعتیاد، بزهکاری ، طلاق و بیماریهای روانی راهگشای بسیاری از مشکلات خواهد بود بررسی هوش اجتماعی دغدغه ای است که در کشورهای مختلف به جهت اهمیت و نقش هوش اجتماعی در موفقیت تحصیلی ، موقعیت های شغلی و خانوادگی و قابلیت آموزش پذیری مهارتهای آن و نیز تأثیر هوش اجتماعی در میان افراد به آن پرداخته شده است (Mehrabian et al., 2008: 129).

بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر ، طراحی الگو و ابعاد و مولفه های هوش اجتماعی بارویکرد استقرایی فراترکیب روش کیفی است .

سوالات اصلی این پژوهش بدین گونه است که

۱: مهم ترین عوامل موثر هوش اجتماعی چیست؟

۲: مهم ترین ابعاد و مولفه های هوش اجتماعی کدامند؟

مباحث نظری

تحقیقات پیرامون هوش اجتماعی، چند سال پس از معرفی هوش دانشگاهی توسط اسپیرمن^۱ در سال ۱۹۰۴ شروع شد. تضادها در تعریف هوش اجتماعی، شیوه های مطالعه ساختار را به طور چشمگیری متفاوت ساخته است. عده ای از پژوهشگران جهت مطالعه هوش اجتماعی به دیدگاه شخصیتی و عده ای دیگر به دیدگاه روان سنجی گرایش دارند. دیدگاه روان سنجی هوش اجتماعی را به عنوان یک هوش عمومی مطرح میکند که در موقعیتهای اجتماعی یا توانایی فهم و مدیریت افراد به کار برده می شود. دیدگاه شخصیتی بر این فرض استوار شده است که رفتار اجتماعی ناشی از هوش است و تفاوت های اشخاص در رفتار اجتماعی از تفاوت های آنها در دانششان ایجاد میشود (Beheshti Far, 2012: 200-206).

در پرتو تاریخچه هوش اجتماعی در سال ۱۹۲۰ ثورندایک هوش اجتماعی را با مفهوم نوظهور بهره هوشی مطرح نمود که در حال شکل دادن به زمینه جدیدی در علم روانشناسی به نام روان سنجی بود و هدف آن یافتن روشهایی برای اندازه گیری تواناییهای انسان بود در اواخر سال ۱۹۵۹ وکسلر^۲ که یکی از معروفترین آزمونهای هوشی را ارائه داده بود، اهمیت هوش اجتماعی را زیر سؤال برد و آن را همان هوش معمولی دانست در اواخر سال ۱۹۶۰ گیلفورد^۳ صدویست قابلیت هوشی جداگانه را برشمرد که از آن میان سی قابلیت مربوط به هوش اجتماعی بود ولی وی نتوانست علی رغم تلاش زیادی که مبذول داشت پیش بینی معنی داری را در مورد عملکرد افراد در دنیای اجتماعی ارائه دهد. مدل‌های جدیدتر هوش اجتماعی از جمله هوش کاربردی استرنبرگ و «هوش بین فردی گاردنر معرفیت بیشتری را به دست آوردند؛ اما هنوز نظریه منسجمی در زمینه ی هوش اجتماعی ارائه نشده است که به طور کامل و دقیق آن را از بهره هوشی متمایز سازد و جنبه کاربردی داشته باشد (Golman, 2010: 4).

فورد و تیزاک در سال ۱۹۸۳ هوش اجتماعی را برحسب نتایج رفتاری اش تعریف کردند. آنها هوش اجتماعی را به عنوان توانایی شخص برای دستیابی به اهداف مربوطه در موقعیتهای خاص اجتماعی تعریف

1. Spearman
2. Wechsler
3. Gilford

کردند. هوش اجتماعی را میتوان توانایی درک و مهار هیجانات و احساسات خود در جهت کمک به فعالیتهای فکری تصمیم گیری و ارتباطی دانست (Fayazi and Ahmadi, 2008: 41-60).

گلمن در سال ۲۰۰۶ هوش اجتماعی را به دو طبقه کلی آگاهی اجتماعی و امکانات اجتماعی تقسیم کرد؛ او آگاهی اجتماعی را به عنوان آنچه ما نسبت به دیگران احساس میکنیم و امکانات اجتماعی را به عنوان آنچه ما بعد از کسب این آگاهی انجام میدهیم تعریف کرده است. گلمن مدلی را برای هوش اجتماعی ارائه کرده است. وی هوش اجتماعی را با هوش عاطفی تطبیق داده است. آگاهی اجتماعی را با خودآگاهی و مهارت اجتماعی را با مدیریت بر خویشتن تطبیق داده است. همچنین وی، وظایف اساسی مغز اجتماعی هماهنگی روابط متقابل، انواع همدلی، شناخت اجتماعی، مهارتهای همکاری متقابل، دلسوزی برای دیگران همگی مسیر و خطوط هوش اجتماعی را مشخص میکند (Dong, 2008: 162-165).

رابرت^۱ در سال ۲۰۰۸ هوش اجتماعی را به عنوان توانایی انتخاب واکنش مناسب و انعطاف پذیر به رفتار شخص تعریف کرد؛ بنابراین هوش اجتماعی توانایی افراد برای ارتباط با دیگران درک آنها و تعامل مؤثر با آنها میباشد که شامل شناخت احساسات دیگران گوش دادن توجه به وضعیت عاطفی و کمک به آنها در مدیریت احساساتشان است (Beheshti Far, 2012: 200-206).

از نظر بویاتزیس شایستگی هوش اجتماعی عبارت است از توانایی تشخیص فهم و استفاده از اطلاعات اجتماعی پیرامون دیگران با هدف رهبری برتر یا عملکرد متعالی و کارآمدتر (Boyatzis 2009: 821-833). بوزان^۲ هم هوش اجتماعی را بخشی از طیف وسیع مهارتهای اجتماعی میدانند. وی هوش اجتماعی صرفاً میزان سازگاری و ارتباط با اطرافیان است می داند و از نظر او هوش اجتماعی در رفتار اجتماعی فرد ظاهر میگردد؛ بنابراین طرز ارتباط فرد با دیگران و ایجاد روابط رضایت آمیز با ایشان که نتیجه فعالیت هوش اجتماعی است در سازگاری این جنبه از هوش تأثیر دارد. هوش اجتماعی در جامعه یا سازمان از جمله سرمایه های مهم محسوب میشود و این به خاطر آن است که از طریق هوش اجتماعی میتوان به ارتقاء سطح بهداشت روانی جامعه و سازمان کمک نمود هوش اجتماعی سازه ای است برای ارزیابی قدرت رهبری که بیشتر بر محور روابط میان افراد استوار است رهبران دارای هوش اجتماعی بهتر میتوانند در بین همکاران تعامل ایجاد نموده و از توان اجتماعی آنان بهره گیرند. تقویت مهارت اجتماعی و در نتیجه افزایش عملکرد آنان از آثار هوش اجتماعی است (Sultani, 2009: 5).

1. Robert

2. Buzan

از نظر ثورندایک هوش از یک مؤلفه تشکیل نشده است چرا که نمیتوان با یک هوش توانایی های انسان را سنجید. به همین دلیل او سه نوع هوش را مطرح می کند: «هوش اجتماعی، هوش عینی و هوش انتزاعی». به نظر وی هوش اجتماعی عبارت از توانایی درک و برقراری رابطه مناسب با دیگران است. از این دیدگاه فرد با هوش کسی است که در هنگام قرار گرفتن در یک جمع بتواند احساسات و عواطف دیگران را به خوبی درک و با آنها رابطه خوبی برقرار کند (Elah Yaari, 2009: 6).

گاردنر و گلنن پس از تحقیقات زیادی به این نتیجه رسیدند که هوش اجتماعی دارای مولفه هایی نظیر موارد: درک موقعیت: توانایی درک موقعیتهای و درک زمینه اجتماعی که با نفوذ اجتماعی و انتخاب شیوه های رفتاری، منجر به موفقیت در روابط بین فردی میشود شخصیت: متانت و بردباری که موجب برداشت احساس اعتماد احترام به خود و ارزشمندی در دیگران می شود. مورد اعتماد: مورد اعتماد بودن متضاد «حقه بازی است که موجب ایجاد این نگرش در دیگران میشود که فرد همان گونه که با خودش صادق است با دیگران نیز به همان میزان صداقت دارد. وضوح و روشنی: توانایی بیان روشن مطالب و استفاده مؤثر از زبان برای تبیین مفاهیم و ترغیب به پذیرش ایده ها. همدلی: یک احساس درونی قوی برای بازگو کردن یا قدرشناسی از تجارب دیگران همدلی در این زمینه، بیانگر توانایی ارتباط با دیگران برای برقراری رابطه صمیمی بیشتر و برداشتن فاصله های بین فردی است (Golman 2010:16).

سیلورا^۱ و همکارانش در سال ۲۰۰۱ معتقد بودند که هوش اجتماعی ساختاری ۳ بعدی دارد مانند: پردازش اطلاعات اجتماعی: به معنای توانایی فهم و پیش بینی رفتارها و احساسات دیگران است. مهارت های اجتماعی: جنبه های رفتاری ساخت هوش اجتماعی از راه سنجش توانایی ورود به موقعیت های جدید اجتماعی و نیز توانایی سازگاری اجتماعی است. آگاهی های اجتماعی: جریانات غیر منتظره ناشی از رخدادها در موقعیتهای اجتماعی را می سنجد (Elah Yaari, 2009: 6).

جمع بندی مبانی نظری

با توجه به نظریات بیان شده متوجه می شویم که هوش اجتماعی را میتوان توانایی درک و مهار هیجانات و احساسات خود در جهت کمک به فعالیتهای فکری تصمیم گیری و ارتباطی دانست در واقع هوش اجتماعی در رفتار اجتماعی فرد ظاهر میگردد؛ به گونه ای که ثورندایک بیان می کند که فرد با هوش کسی است که در هنگام قرار گرفتن در یک جمع بتواند احساسات و عواطف دیگران را به خوبی درک و با آنها رابطه خوبی برقرار کند.

هم چنین در این پژوهش گفته شد که هوش اجتماعی از ابعادی نظیر پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت های اجتماعی، آگاهی اجتماعی تشکیل شده است.

از نظریه های قابل استفاده در این تحقیق می توان به گاردنر و گلمن اشاره کرد که بر این نظریه هوش اجتماعی از مولفه های دیگری نظیر درک موقعیت، شخصیت، مورد اعتماد، وضوح و روشنی، همدلی تشکیل شده است و رابرت هم هوش اجتماعی را به عنوان توانایی انتخاب واکنش مناسب و انعطاف پذیر به رفتار شخص تعریف می کند. از دیگر نظریه پردازان مربوط به هوش اجتماعی را می توان کسانی هم چون اسپیرمن، تورندایک، گلیفورد، و کسلر، فورد و تیزاک، گلمن، بویاتریس، بوزان و سیلورا نام برد. فورد و تیزاک هوش اجتماعی را به عنوان توانایی شخصی برای دستیابی به اهداف مربوطه در موقعیت های خاص اجتماعی تعریف می کند، بوزان هم هوش اجتماعی را بخشی از طیف وسیع مهارت های اجتماعی می داند از نظر سیلورا و همکارانش هم ابعاد هوش اجتماعی عبارتند از: پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مهارت اجتماعی. در واقع هر یک از صاحب نظران تعاریف مربوط به هوش اجتماعی را بیان کردند اما به صورت کلی هوش اجتماعی همان توانایی ایجاد، حفظ، گسترش ارتباطات می باشد.

پیشینه پژوهش

نصیری و لیک بنی، احمدی و سلطان آبادی (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان "بررسی وضعیت هوش اجتماعی و رابطه ی آن با رفتار شهروندی سازمانی کارکنان بانک سپه شهر ساری" پرداخته اند. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری متشکل از کلیه کارمندان بانک سپه شهر ساری که مجموعاً ۲۰۰ نفر میباشد که براساس نمونه گیری تصادفی طبقه ای، بر حسب جنسیت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. روایی صوری و محتوایی آزارها با تأیید چند تن از متخصصان و صاحب نظران رسید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ توسط نرم افزار spss بدست آمده که از لحاظ آماری معنادار و مورد تأیید میباشد جهت تجزیه و تحلیل داده ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان داد که بین مولفه های هوش اجتماعی با رفتار شهروندی کارکنان از نظر آماری رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز حاکی از آن است که سهم هر یک از مولفه های هوش اجتماعی در پیش بینی رفتار شهروندی متفاوت است. به عبارتی از بین ابعاد هوش اجتماعی پردازش اطلاعات اجتماعی بیشترین سهم و مهارت اجتماعی کمترین سهم را در پیش بینی رفتار شهروندی داراست.

طباطبایی و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان "رابطه هوش اجتماعی با مهارت و خلاقیت دانش آموزان در هنرستان های شهر شیراز" پرداختند با روش توصیفی-همبستگی، جامعه آماری در این پژوهش

شامل تمامی دانش آموزان هنرستان های شهر شیراز بود که به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای نمونه شامل ۲۴۰ دانش آموز انتخاب شدند نتایج پژوهش نشان داد بین هوش اجتماعی و ابعاد آن با مهارت های کار آفرینی و خلاقیت دانش آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد هوش اجتماعی و ابعاد آن قدرت پیش بینی معناداری برای مهارت های کار آفرینی و خلاقیت دارند از بین ابعاد هوش اجتماعی بعد آگاهی اجتماعی پیش بینی کننده ی خلاقیت و ابعاد پردازش اطلاعات و مهارت اجتماعی به ترتیب قوی ترین پیش بینی برای مهارت های کار آفرینی داشتند .

مرادی پردنجانی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان "تأثیر هوش اجتماعی بر کار آفرینی اجتماعی در بین مدیران بسیج استان چهارمحال بختیاری" که طرح آن از نوع توصیفی بوده که به روش همبستگی انجام گرفته پرداخته است . جامعه آماری آن را کلیه مدیران بسیج استان چهارمحال و بختیاری که تعداد آنها ۸۰ نفر می باشد تشکیل می دهد که از بین آن تعداد ۶۴ نفر به روش نمونه گیری طبقه ای تصادفی انتخاب شده است که روایی محتوایی آن مورد تایید متخصصان قرار گرفته و پایایی آن به روش آلفا کرنباخ محاسبه و به دست آمد. برای تحلیل اطلاعات نیز از آزمون همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان داده است که میزان برخورداری مدیران بسیج استان چهارمحال و بختیاری از ابعاد و مولفه های هوش اجتماعی و کار آفرینی اجتماعی بالاتر از میانگین متوسط است؛ بین تمامی ابعاد هوش اجتماعی پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت اجتماعی، آگاهی اجتماعی با کار آفرینی اجتماعی عامل تغییر، ایجاد حس مسئولیت پذیری، فعالیت بدون محدودیت حضور در فرایند شناخت فرصت ترسیم اهداف خلق (مکانیزم رابطه معنا دار وجود دارد) همچنین بین مدیران بسیج استان چهارمحال و بختیاری بر اساس هوش اجتماعی و کار آفرینی اجتماعی به لحاظ جنسیت، گروه سنی و تحصیلات تفاوت معناداری وجود ندارد.

پژوهشی توسط مهدی اسدی (۱۳۹۴) با عنوان "تأثیر هوش اجتماعی مدیریت بر سلامت روان در دیوان عالی محاسبات کشور" در یک ژورنال بین المللی به چاپ رسیده است. این پژوهش از لحاظ روش انجام و به دست آوردن اطلاعات روش پیمایشی - توصیفی از نوع همبستگی می باشد جامعه آماری شامل کلیه مدیران دیوان محاسبات کشور بوده که در این سازمان مشغول به فعالیت بودند و تعداد کل آنان ۱۵۷ نفر بودند جامعه آماری با استفاده از فرمول کوکران به روش تصادفی ساده به تعداد ۱۱۷ نفر انتخاب شدند نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون نشان داد که هوش اجتماعی بر سلامت روانی تأثیر مثبت و معنی داری داشت همچنین تمامی ابعاد هوش اجتماعی از جمله پردازش اطلاعات مهارتهای اجتماعی و آگاهی اجتماعی

توانایی پیشگویی سلامت روان را داشتند و بعدمهارت های اجتماعی نسبت به سایر ابعاد تاثیر بیشتری بر سلامت روانی داشت .

علیزاده اقدم و همکاران (۱۳۹۵) به مطالعه با عنوان " رابطه هوش اجتماعی با قابلیت کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز " پرداخته اند روش تحقیق پیمایشی بوده و جامعه آماری شامل دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز میباشد که تعداد آنها ۷۱۸۷ نفر بوده که از این تعداد ۴۳۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شده اند. براساس نتایج، تحقیق، ارتباط معنی داری بین هوش اجتماعی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز با قابلیت کار آفرینی آنان وجود دارد. همچنین تفاوت میانگین قابلیت های کار آفرینی به تفکیک گروه های عمده تحصیلی معنی دار بوده است یافته های پژوهش حاضر نشان میداد که میانگین قابلیت کار آفرینی و هوش اجتماعی بر حسب جنسیت دانشجویان متفاوت نمی باشد. از ابعاد سه گانه هوش اجتماعی پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارتهای اجتماعی، آگاهی اجتماعی و نیز از متغیرهای شناسایی جنسیت و وضعیت بورسیه تحصیلی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر میزان قابلیت کار آفرینی دانشجویان داشته اند.

پیشینه خارجی

Dong , Koper & collaco(2008) تحقیقی با عنوان «هوش اجتماعی، عزت نفس و حساسیت ارتباط میان فرهنگی» نشان میدهد حساسیت ارتباط میان فرهنگی به وسیله فاکتورهای بسیاری از جمله هوش اجتماعی و عزت نفس ایجاد میشود. در این تحقیق برای بررسی رابطه میان هوش اجتماعی و حساسیت ارتباط میان فرهنگی نمونه ای شامل ۴۱۹ دانشجوی دوره کارشناسی به کار رفت به علاوه رابطه میان عزت نفس و حساسیت ارتباط میان فرهنگی بررسی شد. نتایج نشان دادند که از نظر آماری رابطه معناداری میان هوش اجتماعی و حساسیت ارتباط میان فرهنگی وجود دارد و اینکه هوش اجتماعی بیشتر از ۱۰ درصد پراکندگی در حساسیت ارتباط میان فرهنگی را توجیه می کند. همچنین هر دو بعد عزت نفس؛ یعنی احترام به خود و خودباوری به طور معناداری با حساسیت ارتباط میان فرهنگی مرتبط بودند

Tsai & huiwu(2009) در تحقیقی به عنوان " رابطه بین هوش اجتماعی و رفتار ناخوشایند در صنعت توریسم " پرداخته اند. آنان سه بعد هوش اجتماعی که عبارتند از آگاهی، اجتماعی مهارت اجتماعی پردازش اطلاعات را با سه بعد رفتار ناخوشایند که عبارتند از مطابقت عقایق، خودشناسی و تبعیض را بررسی کرده اند نتایج این تحقیق بیانگر این موضوع که هوش اجتماعی افراد و میزان مقدرت تطابق آنها با محیط پیرامون نقش قابل توجه ای در شکل گیری رفتار دارد.

(Han & Johnson 2012) در تحقیقی با عنوان "ارتباط بین هوش هیجانی و هوش اجتماعی دانشجویان کارشناسی ارشد آنلاین ایالت متحده آمریکا" پرداختند که نتایج نشان داد بین هوش هیجانی و هوش اجتماعی دانشجویان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و هم چنین هوش اجتماعی دانشجویان بیشتر از هوش هیجانی آن هاست و دانشجویانی که توانایی اجتماعی بالاتری دارند در آموزش آنلاین موفق ترند (Wanjira 2014) در پژوهشی تحت عنوان "تأثیر هوش اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی" به این نتیجه رسید که هوش اجتماعی نقش مهمی در انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد. والدینی که نگرش مثبتی به امور تحصیلی فرزندان خود دارند، فرزندانشان از انگیزه و موفقیت تحصیلی بیش تری بهره مند هستند.

جمع بندی پیشنهادی

پژوهشها و تحقیقات انجام گرفته در مورد هوش اجتماعی نشان از اهمیت آن هم در زندگی انسان و هم در جامعه است است در واقع پرورش هوش اجتماعی احتمال موفقیت فرد را در جامعه افزایش داده زیرا هوش اجتماعی میزان تبحر لازم را برای ایجاد، حفظ و گسترش ارتباطات به ما می دهد بررسی پژوهشهای نظری و تجربی صورت گرفته نشان میدهد که در پژوهشگران توجهی خاصی به مقوله ی هوش اجتماعی داشته اند اما با توجه به تحقیقات انجام شده متوجه نقاط ضعف و قوت آنها میشویم از جمله نقایص پژوهشهای گذشته که در این تحقیق مورد توجه قرار گرفته این است که در این تحقیقات از روش فراترکیب به اندازه کافی استفاده نشده و به آن اهمیت داده نشده است و این می تواند لزوم انجام تحقیق را دو چندان کند لذا نوآوری در این پژوهش مورد نظر و یکی از تفاوت های این پژوهش با پژوهش های انجام شده در گذشته این میباشد که در این پژوهش موضوع هوش اجتماعی با استفاده از روش فراترکیب انجام شده است از نقاط قوت تحقیقات گذشته نیز میتوان از بکارگرفتن تمام ابعاد هوش اجتماعی و ارتباطشان با متغیر دیگر با استفاده از روشهای مختلف در انجام پژوهش در جامعه های مختلف آماری اشاره کرد.

روش شناسی

روش پژوهش این مطالعه کیفی و نوعی از متا مطالعه^۱ با نام فراترکیب است. استفاده از این روش برای شناسایی عوامل موثر بر شکل گیری هوش اجتماعی به این شکل است که از یکپارچه سازی مطالعات گوناگون برای ایجاد یافته های جامعه استفاده میشود. از روش فراترکیب به عنوان روشی مناسب برای به دست آوردن ترکیب جامعی از موضوع تحقیق استفاده شده است. همانطور که بیان شد، فراترکیب نوعی مطالعه ثانویه است، به معنای یکپارچه سازی تفسیر یافته های اصلی مطالعه های منتخب به منظور ایجاد یافته

های جامعه و تفسیری است. همچنین این روش، روشی تقریباً جدیدی در حوزه تحقیقات کیفی می باشد که می تواند پاسخ دهی به این چالش ها باشد. در واقع روش فراترکیب با اینکه یک روش کیفی است اما در آن داده های کمی هم مورد استفاده قرار میگیرند (Sohrabzadeh and Rezvani, 2021:11).

افزون بر موارد فوق، در این پژوهش برای جمع آوری داده ها، پژوهش های گذشته در حوزه ی هوش اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت و بعد از تعیین کردن هدف، تمام پژوهش های قابل دسترسی از طریق سایت های الکترونیکی ایران با محوریت کلید واژه های مرتبط با موضوع مورد نظر جست و جو شد و نتایج جستجو مورد مطالعه قرار گرفت و در ادامه روند پژوهش ادامه پیدا کرد و سپس با استفاده از روش هفت مرحله ای ساندلوسکی و باروسو^۱ به بررسی موضوع پرداخته شد. همچنین تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز در سه مرحله صورت گرفت. به این شکل که در مرحله اول عنوان پژوهش بررسی و فهرستی از مقالات همسو با این حوزه، تهیه گردید و در مرحله دوم مقاله ها از نظر چکیده بررسی و استخراج شدند و پس از آن مقالات دسته بندی شدند در نتیجه با گزینش پژوهش های همسو، کدها و عناصر کلیدی این مقالات جمع آوری شدند و در مرحله سوم عناصر کلیدی استخراج و ترکیب نهایی صورت گرفت بطوریکه مقالات اصلی جمع آوری شدند و جمع بندی نهایی انجام گرفت (Sohrabzadeh and Rezvani, 2021:35).

واحد تحلیل تحقیق حاضر، تحقیقات علمی - پژوهشی چاپ شده و مجلات علمی در طی سال های ۱۴۰۱ - ۱۳۹۲ است.

هفت مرحله استخراج شده:

مرحله اول - طرح سوال های تحقیق

در مرحله اول تمرکز بر «چه چیز» است. این تحقیق به بررسی عوامل موثر بر هوش اجتماعی می پردازد. در این مرحله باید به سوالات ذیل پاسخ داده شود:

۱: چه کسی: ناظر به تبیین جامعه مورد نظر است. در این پژوهش، مجلات مختلف علمی از سایت مگ ایران مورد نظر قرار گرفته است.

۲: محدوده زمانی مورد نظر: تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش در بازه زمانی ۱۴۰۱ - ۱۳۹۲ انجام گرفته است.

۳: روش تحقیق: تحلیل نوع روش مقالات در جریان فراترکیب و مقالاتی که مورد تایید قرار میگیرند است.

مرحله دوم - تحلیل نظام مند منابع = در این مرحله، به جست و جو نظام مند مقالات در مجلات مختلف، پرداخته با در نظر گرفتن کلید واژه های مورد نظر در مقالات و پژوهش مختلف در یک دهه اخیر تعداد ۵۰ مقاله استخراج شد.

مرحله سه - تبیین مقالات مورد تایید

در این مرحله، محقق در هر باز بینی تعدادی از مقالات را حذف می کند، که این مقاله ها در فراترکیب حذف شده و مراحل پایان دیگر ارزیابی نمی شوند

ملاک های انتخاب مقالات طبق جدول ذیل شناسایی شده اند: ۱- محل چاپ مقاله: مقالات و مجلات علمی - پژوهشی ۲- موضوع مورد نظر: طراحی الگوی و ابعاد هوش اجتماعی ۳- حیطه کلی تحقیق: تحقیقات انجام شده در داخل کشور ایران ۴- روش تحقیق

فراترکیب ۵- محدوده زمانی تحقیق: ۱۴۰۱ - ۱۳۹۲، ۶- زبان مورد استفاده: فارسی .

بر مبنای مهارت های ارزیابی حیاتی به بررسی کیفیت مقالات بر اساس ۱۰ معیار ذیل پرداخته شد هر معیار حداقل یک و حداکثر پنج می باشد. بر اساس مقیاس کسپ روبریک، محقق، سیستم امتیاز بندی زیر را مطرح میکند و هر مقاله ای را که پایین تر از امتیاز خوب که ۳۰ هست، باشد را حذف می کند. در واقع فرایند امتیاز دهی برای هر مقاله به این صورت است که ۱۰- ضعیف، ۲۰-۱۱ متوسط، ۳۰-۲۱ خوب، ۴۰- ۳۱ خیلی خوب، ۵۰-۴۱ عالی .

این نوع امتیاز دهی بر مبنای ده عامل اساسی بوده است که شامل، اهداف تحقیق، منطق روش، طرح تحقیق، روش نمونه برداری، جمع آوری داده ها، انعکاس پذیری، ملاحظات اخلاقی، دقت تجزیه و تحلیل داده ها، بیان واضح و روشن یافته ها و ارزش پژوهش. در این مرحله به هر کدام از این سوالات یک امتیاز کمی داده و سپس یک فرم ایجاد کرده، سپس امتیازاتی را که به هر مقاله داده جمع کردیم و تعداد ۲۴ مقاله نهایی گردید. در این مرحله از ۵۰ مقاله ارزیابی شد تعداد ۲۶ مقاله بر اساس معیار هایی همچون عنوان، چکیده، محتوا حذف گردید. همچنین دسترسی به برخی از این مقالات غیر ممکن بود. در نتیجه ۲۴ مقاله باقی مانده بر اساس ده معیار، اهداف تحقیق؛ منطق روش؛ طرح تحقیق؛ روش نمونه برداری داده ها؛ انعکاس پذیری، شامل رابطه بین محقق و شرکت کنندگان؛ ملاحظات اخلاقی؛ دقت تجزیه و تحلیل داده ها؛ بیان واضح و روشن یافته ها از لحاظ کیفیت، مورد بررسی نهایی قرار گرفت .

مرحله چهارم - تبیین و استخراج نتایج

پژوهشگر در سراسر فراترکیب به صورت پیوسته مقالات انتخاب شده را برای دستیابی به یافته های درون محتوایی که در آنها مطالعه های اصلی و اولیه انجام می شوند، چند بار مرور می کند. در مرحله تبیین و استخراج نتایج، اطلاعات پژوهش ها را دسته بندی کردیم. به صورتی که در ستون اول سرفصل های مشخص شده طراحی الگوی و ابعاد هوش اجتماعی که در هر مقاله به آنها اشاره کرده است تشریح می گردد. در ستون دوم منابع مربوط به آن سرفصل ها نام برده میشود (Sohrabzadeh and Rezvani, 2021: 15).

مرحله پنجم - تجزیه، تحلیل و ترکیب یافته ها

به منظور تجزیه و تحلیل مطالعات انجام شده در رابطه با موضوع تحقیق که طراحی الگو و ابعاد هوش اجتماعی هست از کدگذاری استفاده شده است. کدگذاری باز، در صدد این است که داده ها را به شکل مفاهیم در آورد سپس این کد ها را بر اساس را بر اساس پدیده های کشف شده در داده ها که مستقیماً به پرسش تحقیق مربوط می شوند، دسته بندی کنیم در پژوهش حاضر ابتدا مفاهیم خلق و سپس مقولات و روابط آنها بر اساس متن و سوالات تحقیق بیان شده است (سهراب زاده و رضوانی ۱۴۰۰:۱۹) در اینجا محقق، با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کدها، آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی و به بهترین شکل آن ها را توصیف می کند. در پژوهش حاضر نیز ابتدا عوامل استخراج شده از مطالعات را به عنوان کد در نظر گرفته و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از کد ها آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی می کند، به این ترتیب مفاهیم اصلی پژوهش شکل می گیرد. نتایج فرایند مذکور، برای شناسایی و دسته بندی هوش اجتماعی با توجه به ترتیب اهمیت مفاهیم در جدول زیر ارائه شده است (Sohrabzadeh and Rezvani, 2021:42).

جدول ۱: شناسایی و دسته بندی هوش اجتماعی با توجه به ترتیب اهمیت مفاهیم

ردیف	ابعاد	مؤلفه	رفرنس
۱	آگاهی اجتماعی	آگاهی اجتماعی طیف گسترده ای است از اولین احساسات ما درباره حالت های درونی طرف مقابل و درک احساسات و افکار او در موقعیت های اجتماعی پیچیده است که شامل این	رضایی و خلیل زاده (۱۳۸۸)

طراحی الگوی مفهومی هوش اجتماعی (مطالعه فراترکیب)

۷۶ - ۹۹

❖ محسن نیازی ❖ علی فرهادیان ❖ زهرا نیکخواه ❖ فاطمه خوش بیانی

<p>اله یاری (۱۳۸۹)</p> <p>رضایی (۱۳۸۹)</p> <p>گلمن (۲۰۰۰)</p> <p>بوداچی (۱۳۹۲)</p>	<p>موارد می باشد : همدلی اولیه: احساس کردن چیزی به همراه دیگران و احساس کردن علائم عاطفی ، غیر کلامی . درک همدلانه : درک کردن افکار ، احساسات و مقاصد دیگران . درک همدلانه ، مهارتی بنیادی در هوش اجتماعی است درک همدلانه بر اساس همدلی اولیه شکل می گیرد اما درک واضحی از احساسات و افکار دیگری را نیز به این همدلی احساسی می افزاید در واقع آگاهی اجتماعی : گرایش و تمایل به اعمال بی آگاهی یا شگفت زدگی در رویدادهای موقعیت اجتماعی . درک مناسب از نگرانی ها و احساسات سایرین از ارکان موفقیت در فعالیت های اجتماعی است.</p>		
	<p>مهارت های اجتماعی یعنی حساسیت به دیگران برای کسب عملکرد شغلی برتر ، توانایی شناخت نیازهای دیگران و در نهایت توانایی شناسایی نگرانی های دیگران ، توانایی وارد</p>	<p>مهارت اجتماعی</p>	<p>۲</p>

طراحی الگوی مفهومی هوش اجتماعی (مطالعه فراترکیب)

۷۶ - ۹۹

❖ محسن نیازی ❖ علی فرهادیان ❖ زهرا نیکخواه ❖ فاطمه خوش بیانی

<p>نیجهولت و همکاران (۲۰۰۹)</p> <p>بلاغت و عزیز پور (۲۰۱۴)</p> <p>بوداچی (۱۳۹۲)</p> <p>رضایی (۱۳۸۹)</p>	<p>شدن در موقعیت های تازه اجتماعی ، سازگاری اجتماعی ، عمل کردن جسورانه ، گوش دادن فعال . در واقع مهارت یا شایستگی هوش اجتماعی عبارت است از توانایی تشخیص فهم و استفاده از اطلاعات اجتماعی پیرامون دیگران با هدف رهبری برتر یا عملکرد متعالی و کارآمدتر . هم چنین گلمن و بویاتزبیس هوش اجتماعی را به عنوان ساختاری مبتنی بر روابط و مجموعه ای از شایستگی های بین شخصی تعریف کرده اند</p>		
<p>گلمن (۲۰۰۰)</p> <p>رضایی و خلیل زاده (۱۳۸۸)</p> <p>اله یاری (۱۳۸۹)</p>	<p>یعنی توانایی درک و فهم و پیش بینی رفتار و احساسات دیگران و پیام های نهفته و بارز در روابط بین فردی</p>	<p>پردازش اطلاعات اجتماعی</p>	<p>۳</p>

نیجهولت و همکاران (۲۰۰۹)			
-----------------------------	--	--	--

مرحله ششم کنترل کیفیت :

پایایی و اعتبار مدل : پس از تکمیل مراحل روش شناسی متاترکیب^۱، مدل طراحی شده، ارایه شد. مدل حاضر، از طریق روایی محتوا حاصل شده، که این امر از دو جنبه صورت گرفته است. جنبه اول، استفاده از اجزاء و عوامل مدل های ارایه شده ی پیشین است که خود به روایی مدل منجر میگردد و جنبه ی دوم، تشکیل جلسه های گروه کانونی و ارایه مدل در این جلسه ها به متولیان علوم اجتماعی و مدیریت است که عدم تغییر مدل، نشان دهنده روایی مدل طراحی شده است. از آنجایی که در مراحل طراحی مدل، معیارهای مدل های پیشین به عنوان کد در نظر گرفته شد و با در نظر گرفتن شباهت های معنایی بین کدها، اقدام به ادغام آنان و ایجاد مفاهیم شده است. بنابراین به منظور سنجش پایایی مدل طراحی شده از شاخص کاپا^۲ استفاده شده است (Arab, Ebrahimzadeh Medicine and Moruti Sharifabadi 2014:16).

جدول ۲: پایایی روش فراترکیب

			کد گذار ۲	مجموع کد گذار ۱
			۱	
	۰	۶۶	۲	۶۸
کد گذار ۱	۱	۲	۰	۲
		۶۸	۲	۷۰
مجموع کد گذار ۲				

1. integrative blindness

2. index kappa

--	--	--	--	--

ضریب کاپا بین صفر تا یک متغیر است و به صورت درصد بیان می شود. بر اساس منابع موجود

قدرت ضریب کاپا در جدول زیر آمده است (Gwet, 2014).

جدول ۳: مراتب اعتماد پذیری مقادیر گوناگون ضریب کاپا در تعیین میزان توافق بین کدگذاری

قدرت توافق	مقدار آمار کاپا
ضعیف	کمتر از صفر
کم	۰/۲ - ۰
پایین تر از متوسط	۰/۴ - ۰/۲۱
متوسط	۰/۶۰ - ۰/۴۱
خوب	۰/۸۰ - ۰/۶۱
عالی	۱ - ۰/۸۱

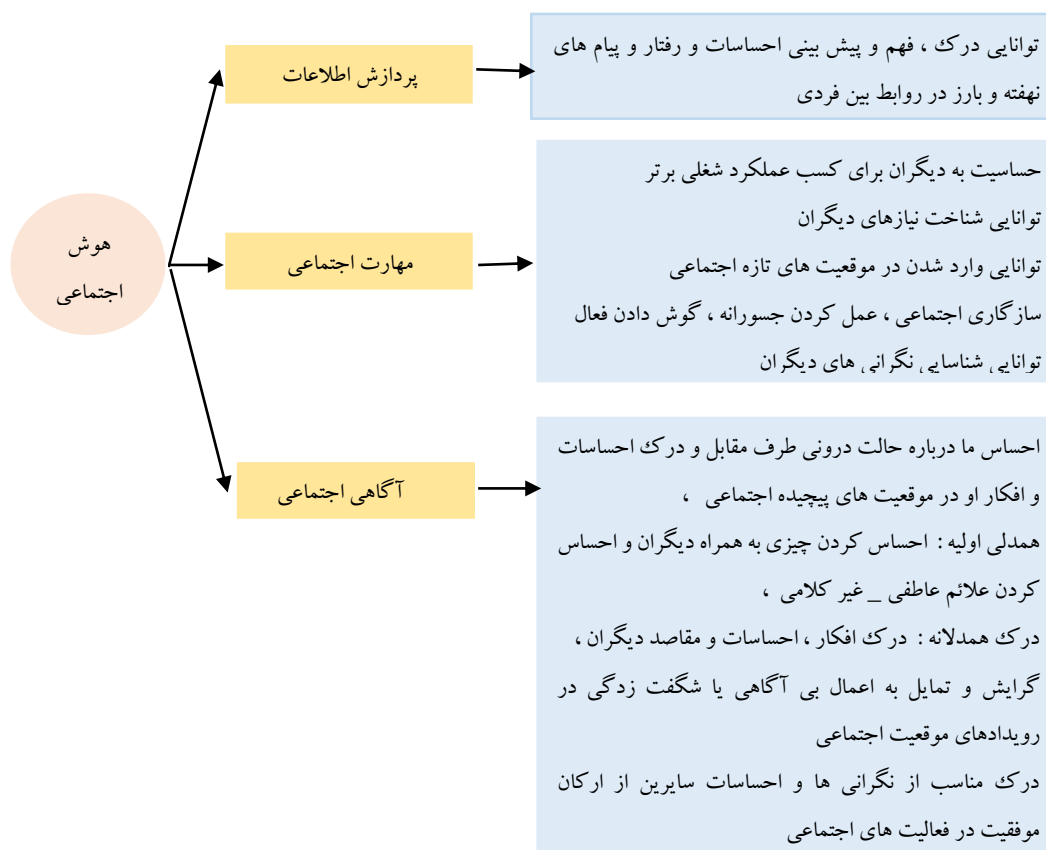
همانطور که نشان داده شد مقدار شاخص کاپا برابر ۰/۹۷ محاسبه شد که با توجه به جدول شماره دوم

از سطح توافق معتبری برخوردار است.

مرحله هفتم: رایه ی یافته ها (مدل مفهومی):

برای تجزیه و تحلیل پژوهش های انجام شده در ارتباط با معیار های هوش اجتماعی از کدگذاری استفاده شده است. منظور از کدگذاری عبارت است از عملیاتی که طی آن داده ها تجزیه، مفهوم سازی و به شکل تازه ای در کنار یکدیگر قرار داده میشوند. کدگذاری باز^۱ قصد دارد تا داده ها و پدیده ها را در قالب مفاهیم درآورد سپس این کد ها را بر اساس پدیده های کشف شده در داده ها که مستقیماً به پرسش تحقیق مربوط می شوند، دسته بندی کنیم در اینجا محقق با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کد ها آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی می کند به این صورت پژوهشگر با تشکیل کد ها، مفهوم نهایی را

دسته بندی و به بهترین شکل آن را توصیف می کند. در پژوهش حاضر نیز ابتدا عامل استخراج شده از مطالعات را به عنوان کد در نظر گرفته و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از کدها آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی می کند به این ترتیب مفاهیم اصلی پژوهش شکل میگیرد (Sohrabzadeh, Niazi, and Miri, 2021: 42).

بحث و نتیجه گیری

در واقع هوش اجتماعی به عنوان عنصر مهم در مباحث علوم انسانی و علوم اجتماعی و بررسی های مربوط به تعاملات ارتباطی مورد توجه قرار گرفته است. میتوان گفت که هوش اجتماعی در سی سال اخیر به مهم ترین موضوع بحث تبدیل شده در خصوص مفاهیم هوش اجتماعی چنین بیان شده است که هوش

اجتماعی اصطلاحی است که به توانایی درک دیگران، عمل و رفتار هوشمندانه و زیرکانه در روابط با دیگران و به کارگیری آن در تعاملات اجتماعی سازگارانه اشاره می نماید.

در واقع افراد برخوردار از قابلیت هوش اجتماعی می توانند در بین دوستان و اطرافیان به برقراری تعامل پویا و توأم با رضایت مندی دست یابند. به گفته رابرت هوش اجتماعی را می توان به عنوان توانایی انتخاب واکنش مناسب و انعطاف پذیر به رفتار شخص تعریف کرد یعنی توانایی افراد برای ارتباط با دیگران، درک آن ها و تعامل موثر با آن ها می باشد.

پژوهش حاضر با توجه به اهمیت موضوع به بحث و بررسی مطالعه فراترکیب طراحی الگو و ابعاد هوش اجتماعی پرداخته است. از جمله مولفه هایی که در این تحقیق از ۲۴ مقاله استخراج شده است می توان به حالت های درونی طرف مقابل و درک احساسات و افکار در موقعیت های اجتماعی پیچیده، درک مناسب از نگرانی ها و احساسات سایرین از ارکان موفقیت در فعالیت های اجتماعی، احساس کردن علائم عاطفی غیر کلامی، توانایی شناخت نیازهای دیگران، سازگاری اجتماعی، گوش دادن فعال، حساسیت به دیگران برای کسب عملکرد شغلی برتر و ... اشاره کرد.

نتایج این تحقیق در راستای موارد ذکر شده با استفاده از روش استقرایی کیفی فراترکیب و مطالعه چندین مقاله مرتبط به دست آمده است. در این پژوهش مهم ترین ابعاد به دست آمده را می توان به ۳ دسته شامل:

۱: آگاهی اجتماعی ۲: مهارت اجتماعی ۳: پردازش اطلاعات اجتماعی می توان طبقه بندی کرد. از جمله دیدگاه هایی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است دیدگاه گاردنر و گلمن است که پس از تحقیقات زیاد به این نتیجه رسیدند که هوش اجتماعی دارای مولفه هایی نظیر درک موقعیت، شخصیت، مورد اعتماد، همدلی، وضوح و روشنی است. ثورندایک معتقد است که هوش از یک مولفه تشکیل نشده است به همین دلیل او سه نوع هوش را مطرح می کند: هوش اجتماعی، هوش عینی، هوش انتزاعی. بوزان هم هوش اجتماعی را بخشی از طیف وسیع مهارت های اجتماعی می داند او معتقد است هوش اجتماعی صرفاً میزان سازگاری و ارتباط با اطرافیان است و هوش اجتماعی در رفتار فرد ظاهر می گردد. در واقع گلمن هم هوش اجتماعی را به دو طبقه کلی آگاهی اجتماعی و امکانات اجتماعی تقسیم کرده است او هوش اجتماعی را با هوش عاطفی تطبیق داده است.

هم چنین در پژوهش های علیزاده اقدم و همکاران (۱۳۹۵)، طباطبایی و همکاران (۱۳۹۴)، مرادی پردنجانی و همکاران (۱۳۹۴)، مهدی اسدی (۱۳۹۴)، نصیری ولیک بنی، احمدی و سلطان آبادی (

۱۳۹۲) اشاره گردید که بین هوش اجتماعی با تمامی ابعادش از جمله پردازش اطلاعات اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مهارت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. سپس در این پژوهش تمامی ابعاد و مولفه های ذکر شده در جدولی دسته بندی و با مدل فراترکیب ترسیم شدند. در واقع توسعه هوش اجتماعی نیازمند تعهدی بالا نسبت به رشد و توسعه فردی است افرادی که هوش اجتماعی بالایی دارند به راحتی قادر به برقراری ارتباط با اطرافیان و کنترل احساسات خود در ارتباط با دیگران هستند افراد با هوش اجتماعی بالا قادرند کاری کنند که دیگران در کنار آن ها احساس راحتی و خوشحالی داشته باشند.

پیشنهادات کاربردی:

- _ پیاده سازی برنامه هایی برای ارتقای هوش اجتماعی افراد
- _ ارتقای کیفی و کمی ارتباطات افراد
- _ برگزاری کارگاه های آموزشی برای تقویت هوش اجتماعی

References

- Alizade Aghdam, M. B., Abbaszadeh, M., & Hayati, S. (2016). The Relationship between social intelligence with entrepreneurial Ability Graduate students of Tabriz University. *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 5(3), 345-368. doi: 10.22059/jisir.2016.60083. [in Persian]
- Arab S, Ebrahimzadeh Pezeshki R, Morovati Sharifabadi A. Designing a Meta-Synthesis Model of Factors Affecting Divorce by Systematic Review of Previous Studies. *irje* 2015; 10 (4) :10-22. [in Persian]
- Beheshtifar, M., & Roasaei, F. (2012). Role of social intelligence in organizational leadership. *European Journal of Social Sciences*, 28(2), 200-206.
- Boyatzis, R. E., & Ratti, F. (2009). Emotional, social, and cognitive competencies: Distinguishing effective Italian managers and leaders in a private company and cooperatives. *Journal of Management Development*, 28(9), 821-833.
- Crowne, K. A. (2009). Relationships among social intelligence, emotional intelligence, and cultural intelligence. *Organization Management Journal*, 6(3), 148-163.
- Dong, O., Koper, R. G., & Collaco, C. M. (2008). Social intelligence, self-esteem, and intercultural communication sensitivity. *Intercultural Communication Studies*, 17(2), 162-165.
- Elahiyari, S. (2010). *The Relationship Between Social Intelligence and Ethical Leadership of Managers*. Master's thesis, University of Isfahan, Isfahan. [in Persian]
- Feyazi, M., & Jan Nesar Ahmadi, H. (2007). *New Concepts in Organizations*. *Tadbir Monthly*, 17(7), 60-41. [in Persian]
- Ford, M. E., & Tisak, M. S. (1983). A further search for social intelligence. *Journal of Educational Psychology*, 75(2), 197.
- Gardner, C., Trope, Q., & Rivas, M. I. (2006). *In Search of Happiness* (Translated by Neda Shadmehr). Tehran: Afraz Publications. (Original publication date not available.) [in Persian]
- Goleman, D. (2008). *Social Intelligence and Emotional Intelligence* (Translated by Nasrin Parsa). Tehran: Roshd. [in Persian]
- Hakiminya, B., Poorafkari, N., & Ghafari, D. (2017). Factors Affecting Quality of Life with Emphasis On Social Intelligence and Social Health (The Case of Kermanshah City). *Journal of Applied Sociology*, 28(2), 163-178. doi: 10.22108/jas.2018.74645.0. [in Persian]
- Han, H., & Johnson, S. D. (2012). Relationship between students' emotional intelligence, social bond, and interactions in online learning. *Educational Technology & Society*, 15(1), 78-89.

- In, C., Tsai, W., Huiwu, Chen, (2009). Social intelligence and integration behavior: Which one is more helpful .
- N, F., G, M., & E, A. (2014). The Relationship among Social intelligence, Civil and Educational Behavior, and Educational Effectiveness of Graduate Students in Bu-Ali Sina University. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 5(17), 175-188. [in Persian]
- Safarinia, M., Selagi, Z, and Tavakoli, S .(2011). Investigating validity and reliability of Social Intelligence Questionnaire Among university students in Kermanshah. *Social Psychology Research*, 1(3), -. [in Persian]
- Sahraizadeh, M., & Rezvani, Z. (2021). A Meta-Analysis of Research Articles on the Factors Affecting the Formation of Marginalization and Its Consequences in the Time Period (1398-1398). *Urban Sociology Studies Quarterly*, 11(39), 28-1. [in Persian]
- sohrab zadeh, M., niazi, M., & Miri, S. (2021). Meta synthesis study of citizenship culture in Iranian society. *Journal of Economic & Developmental Sociology*, 10(1), 25-52. doi: 10.22034/jeds.2021.41943.1461. [in Persian]
- Soltani, I. (2010). *Human Capital Development*. Isfahan: Erkan Danesh Publications. [in Persian]
- Wanjira, M. L. (2014). The effect of emotional intelligence on academic achievement [Unpublished master's thesis, Kenyatta University].

Designing a Conceptual Model of Social Intelligence: A Meta-Analysis Study

Mohsen Niazi^۱, Ali Farhadian^{۲*}, Zahra Nikkha^۳, Fateme Khoshbayani^۴

Abstract

The aim of the current research is to review the studies done on the design of the conceptual model of social intelligence using the inductive approach of the qualitative method. This method includes seven steps that systematically evaluate and analyze the results and findings of previous studies. Based on this, the results of past researches from internal sources during the years 1392-1401 have been collected and analyzed. Out of the 50 extracted articles, 24 articles have been selected for the final analysis. Among the various theories and researches in this field, we can mention the theories of Gelman, Gardner and Thorndike, etc. Also, this research has a kappa validity of 97/97. And it is upward. According to the review of the extracted articles, the results of the research led to 3 codes, and then by reviewing the initial findings and by reviewing the existing sub-fields, three main dimensions emerged, such as: social information processing, social awareness, and social skills.

Keywords: intelligence, social intelligence, metacomposition, meta-study, component, dimensions

¹- Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Kashan University, Kashan, Iran.

²- Assistant Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Kashan University, Kashan, Iran. (farhadian@kashanu.ac.ir)

³- Master's student, Department of Social Sciences, Kashan University, Kashan, Iran.

⁴ - Master's student, Social Science Research, Kashan University, Kashan, Iran.